

2. OPGAVER

INTRODUKTION

De sociale medier fylder meget – næsten alt i vores hverdag. Man kan med mobiler hele tiden følge med i de nye opslag, som venner, familie og offentlige personer lægger ud på Facebook, Instagram og Twitter.

Men hvad gjorde man før internettet, mobilen og 4G blev opfundet? Opgaverne vil tage jer med rundt i udstillingen i "Danmarkshistorier 1660-2000". Her skal I undersøge, hvordan unge og voksne i flere lag af samfundet har iscenesat sig selv over for omverdenen i 1700- og 1800-tallet uden vores nutidige elektronik.

Til hver opgave hører en eller flere genstande. Genstandene kan hjælpe med at sætte jer ind i en historisk sammenhæng og forstå en tid, der har været – hvordan var det at leve for 100 eller 200 år siden? Måske er der ikke så langt fra "virkeligheden" dengang til vores virkelighed i dag?

Rigtig god fornøjelse og husk:
Det er også dit museum - pas godt på det!

OM SEX & SAMFUND

Sex & Samfund arbejder nationalt og internationalt med seksuel sundhed, trivsel, rettigheder, køn, krop og relationer for at styrke den enkeltes mulighed for at træffe frie og informerede valg og bekæmpe diskrimination.

➔ **Læs mere om Sex & Samfund på www.sexogsamfund.dk**

OPGAVE 1

Kærestegaver i 1700-tallets bondesamfund

FIND RUM 208 A

I skal arbejde med følgende genstande: Manglebrædder.

Foto: Nationalmuseet
© Nationalmuseet

Når en mand i 1700-tallets bondesamfund syntes godt om en kvinde, kunne han give hende et manglebræt. Kvinden brugte manglebrættet til at rulle tøj og linned ud med. Manglebrættet kan sammenlignes med vores strygejern i dag. Manglebrættet var ofte smukt udskåret og dekoreret med mønstre. Det viste bondemandens snedkernilde frem. På den måde kunne han imponere den kvinde, som han gerne ville giftes med. Kvinderne strikkede uldstrømper til mændene. Uldstrømperne viste, hvor gode de var til at spinde uld og strikke.

Ægteskabet i bondesamfundet var som udgangspunkt et arbejdsfællesskab. Det var derfor vigtigt, at ens fremtidige partner havde gode håndværksmæssige kundskaber, som var nyttige på en gård. Gaverne viste altså personens egenskaber, og skulle fremstille ham/hende, som en kommende attraktiv mand eller kone. Samtidig var det også en måde at komme i kontakt med den, man var forelsket i.

Fortsættes næste side

OPGAVE 1

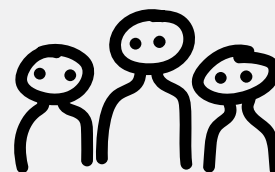
Kærestegaver i 1700-tallets bondesamfund

Fortsat fra forrige side

Spørgsmål og aktiviteter:

- I 1700-tallet fandtes nogle særlige samfundsbestemte normer og idealer for kvinder og mænd, som i eksemplet beskrevet ovenfor. Dengang var der andre forventninger til kvinder og mænds opførsel, end vi har i dag. Findes der stadig forskellige normer for kvinder og mænd i dag? Og er der bestemte måder, vi forventes at opføre os på, afhængig af om vi er pige eller dreng?
- I bondesamfundet var det vigtigt at være dygtig til et bestemt håndværk. Dette gjaldt for både mænd og kvinder, for det viste noget om, hvilken slags mand eller kone man ville blive. Hvordan kan man imponere en, man er forelsket i eller kæreste med i dag?
- Interview hinanden – et minut til hver!
I skal nu forestille jer, at I skal spille en person, som levede i 1700-tallet. Personen har lavet en gave til den, som hun eller han er forelsket i og gerne vil imponere. Gå sammen to og to eller tre og tre og stil på skift spørgsmål til den, der er forelsket. I skal stille mindst fem spørgsmål til hvert gruppe-medlem. I kunne for eksempel spørge:
  - "Hvornår kunne du mærke, at du var glad for...?"
  - "Hvad fik dig til at vælge netop de farver i uldsokkerne, du har strikket til...?"
  - "Hvordan føles det at give en gave til den, du er glad for?"
- Som afslutning på opgave 1, kan I hver især skrive nogle af de tanker, I har gjort jer om normer og forventninger dengang og i dag og bruge et par minutter på at beskrive, hvordan normer og idealer påvirker os i vores liv og i sociale sammenhænge.

OPGAVE 2

Morgenvisit hos borgerskabet i 1700-tallet

FIND RUM 216

I skal gå ned i højre hjørne. Her ser I en lille gade. Gå ned i bunden af gaden og kig ind i soveværelset i lejligheden fra Magstræde. I skal finde genstanden: Morgenkjolen.

DENGANG OG NU?

I dag har vi hver især vores egen morgenrutiner fra vi står op, til vi er i tøjet og på vej til skole eller på arbejde. Den fine morgenkjole, også kaldet en adrienne, tog kvinden på, når hun fik morgen-visit – et besøg om morgenen. Det tætteste vi kommer på en morgenkjole i dag er en morgenkåbe. Soveværelset var ikke et privat rum som i dag. Kvinden tog derfor imod visitter siddende på sengen iført sin Adrienne før sit morgentoilette

Set med nutidens øjne kunne det tage meget lang tid at få foretaget sit morgentoilette i 1700-tallet. Det var derfor heller ikke unormalt for fornemme kvinder at få besøg af venner og bekendte, mens de fik sat hår (parykken) og blev klædt på. Kvindens paryk tog længere tid, da man ud over opsætning af håret også skulle pynte og pudre den.

Vidste du, at både fornemme mænd og kvinder gik med paryk i 1700-tallet. De der ikke havde råd til en paryk pudrede deres hår for at efterligne parykken. I 1710 indførte kongen en parykskat. Parykken var nemlig et statussymbol og viste, at man havde tid og penge til at "pynte" sig selv.

Vidste du, at under parykken stortrivedes lusene. Det hævdes, at man indførte fadlæge på middagsbordene, så der ikke kom pudder og lus ned i maden...

Foto: Nationalmuseet
© Nationalmuseet

Spørgsmål og aktiviteter:

- I 1700-tallet kunne man "sætte sig selv i scene" altså få ekstra opmærksomhed ved at tage en fin paryk på og iklæde sig særligt tøj. Hvordan kan man sætte sig selv i scene i dag? Giv mindst et eksempel.
- Hvad tror I, der skete dengang, hvis man som kvinde – eller mand – ikke holdt sig til det samfundets normer sagde, var det rigtige at gøre?
- Der findes mange fjernsynsprogrammer, der fokuserer på at "sætte sig selv i scene" for eksempel X-faktor. Kan I nævne et par fordele ved at sætte sig selv i rampelyset og få omverdens opmærksomhed? Hvilke ulemper kan der til gengæld være?
- Der er nogle, der kan finde på at lægge billede op på nettet af sig selv i nattøj eller uden ret meget tøj på. I skal nu formulere tre gode råd til, hvad man skal tænke over, når man lægger billeder af sig selv på de sociale medier.

OPGAVE 3

Viftesprog hos borgerskabet i 1800-tallet

FIND RUM 211

Her skal I finde følgende genstande:
Vifterne.

Hos borgerskabet var der en forventning om, at kvinderne var dydige og ikke-seksuelle væsner. I 1800-tallet betød det at være en dydig kvinde, at hun levede op til omverdenens moralske normer. Hun skulle derfor være anstændig, og ikke-seksuel.

Med viften i hånden kunne kvinden vælge mellem cirka 50 forskellige tegn, når hun ville kommunikere med en mand enten for at afvise ham eller for at flirte med ham. Viftesproget gjorde, at kvinderne kunne fremstå dydige selvom de stadig flirtede. Selve tidspunktet for et møde kunne aftales ved at bruge viftens stivere som en kugleramme. To stivere betød for eksempel et møde to dage senere.

Viftesprog blev for alvor populært, efter det første vifteakademi blev oprettet i London i slutningen af 1700-tallet.

Foto: Nationalmuseet
© Nationalmuseet

Spørgsmål og aktiviteter:

- I 1800-tallet var det normen, at kvinderne var dydige og ikke-seksuelle væsner. Gælder den norm stadig i dag i Danmark eller andre steder i verden? Hvis ja, kan I give et eksempel?
- Tilbage i 1700- og 1800-tallet brugte man blandt andet viften til at flirte. Hvordan flirter man i dag?
- Kan man flirte med hinanden gennem de sociale medier? Hvis ja – hvordan?
- At flirte kan være dejligt og sjovt. Viftesproget var en slags "hemmeligt" sprog til at flirte med. Kender I selv til sprog, der kommunikeres ved hjælp af "koder"?
- Hvad kan man gøre, hvis en flirt overskrider ens grænse, altså hvis det bliver ubehageligt? Kan I komme med to-tre løsningsforslag?

Fortsættes næste side

OPGAVE 3

Viftesprog hos borgerskabet i 1800-tallet

Fortsat fra forrige side

?

Spørgsmål og aktiviteter:

- I skal nu folde en vifte og udføre nedenstående øvelse med jeres viffter.
- På disse billeder er der eksempler på viftesproget. Sæt jer eller stå over for hinanden og prøv at sende signaler til hinanden ud fra billedeksemplerne.
- Opfind jeres egne signaler og prøv dem af på hinanden – hvordan virker de?

Betyder: Jeg hader dig.

Betyder: Følg mig.

Foto: Nationalmuseet
© Nationalmuseet

Fortsættes næste side

OPGAVE 3

Viftesprog hos borgerskabet i 1800-tallet

Fortsat fra forrige side

Betyder: Jeg elsker dig.

Betyder: Jeg er din for evigt.

OPGAVE 4

Balkort hos borgerskabet i 1800-tallet

FIND RUM 232

Find genstanden: Balkortet.

Et bal var en god anledning til at møde mulige ægtefæller hos borgerskabet. Den familie der afholdte ballet sendte invitationer ud i god tid. De unge herrer, der ikke tidligere havde besøgt familien, skulle personligt møde op søndagen før og sige tak for invitationen.

Til ballet fik hver gæst i entréen udleveret et balkort, hvor aftenens forskellige danse var trykt. Til hvert kort var der også fæstnet en tynd blyant i silkesnor. Ud for hver dans var der plads til ét navn. Før ballet blev indledt, gik herrerne rundt og bukkede for damerne og udbad sig en af dansene. Den udvalgte dame skrev sit navn i kavalereens kort, mens han skrev sit navn i hendes. Den første dans startede ballet, og de par der var dannet marcherede ind på dansegulvet. Til ballet var ens forældre også altid med.

Søndagen efter skulle de deltagende herrer endnu en gang personligt møde op hos familien og takke for den dejlige aften. Dette skulle ske mellem kl. 16 og 16.15 om eftermiddagen. Det var nemlig vigtigt, at herrerne var punktligt og præcise.

Balkortet blev for mange kvinder en kær erindring fra deres ungdom.

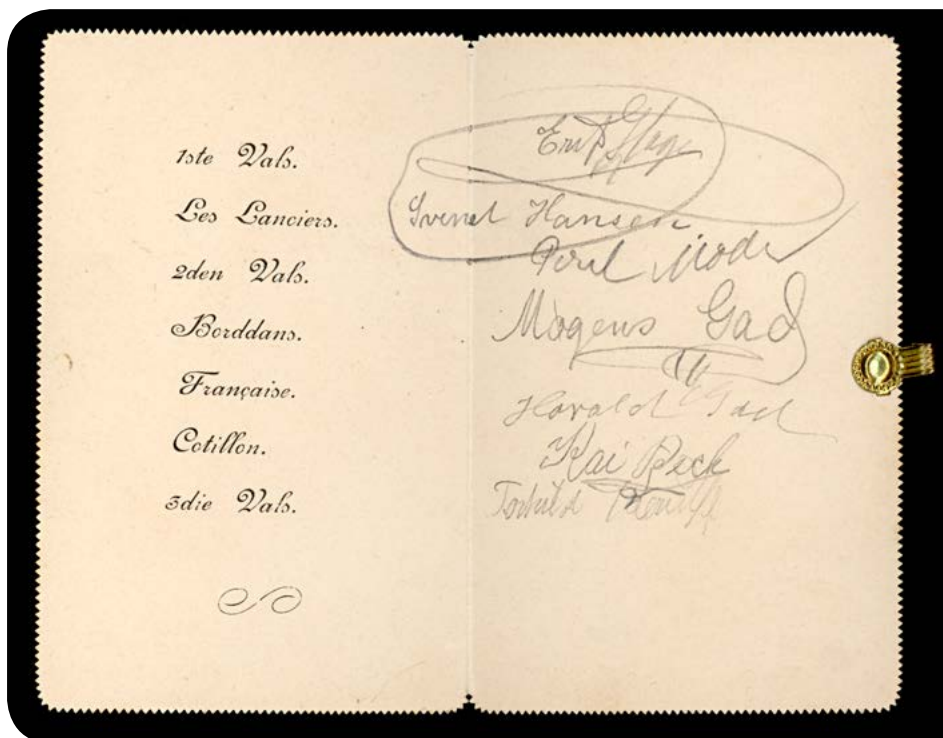

Foto: Nationalmuseet
© Nationalmuseet

Spørgsmål og aktiviteter:

- Kan I se, om alle linjerne på balkortet er fyldt ud?
- Var balkortet en god måde at kommunikere interesse på? Forklar hvorfor eller hvorfor ikke.
- Hvad betyder det, at man er punktlig og kommer til tiden? Tror I, at det var en vigtig egenskab dengang? Og hvor meget betyder punktlighed i dag?
- Forestil jer at man er til bal med et balkort i hånden. Hvilke oplevelser tænker I, der har været forbundet med det at have et balkort?

"Hvordan ville man for eksempel have det, hvis ikke der var nogen, der skrev sig på ens balkort?"

"Hvilke tanker tror I, der ville gå gennem hovedet på en person, der skulle gå over til en anden person og skrive navn på hans eller hendes balkort? Ville man føle glæde? Nervøsitet? Være spændt?"

OPGAVE 5

På visit i borgerskabet i 1800-tallet

FIND RUM 234

Kig ind i den fine stue med de røde møbler. Find genstanden: Visitkort-skålen.

I 1800-tallets borgerskab gik man på "visitter" hos hinanden. Det vil i dag svare til et meget kort besøg. En visit varede almindeligvis ca. 15 minutter. Det var uhøfligt at blive for længe og optage folks tid, men for korte besøg var også upassende. Dette kunne antyde, at man var utiltpas ved andres selskab.

På bordet i stuen kan I se en skål med visitkort i. Når gæsten gik, lagde personen sit visitkort i visitkortskålen. Antallet af visitkort i skålen viste derfor, om man var populær. Skålen kunne også være kilde til sladder, da man med vilje kunne lægge en bestemt persons visitkort øverst. Personen kunne for eksempel have en højtstående placering i samfundet. Det var mest kvinderne, der gik på visitter hos hinanden. Et besøg af en mandlig gæst kunne derfor være emne til sladder.

Foto: Nationalmuseet
© Nationalmuseet

EMMA GADS RÅD TIL VISIT OG I SELSKAB 1886

"Man skal aldrig, selv på den korteste Visit, gå med Overfrakke eller Galocher på ind i Modtagelsesværelset. Når man aflægger en kort Visit, beholdes Hat og Stok men aldrig Paraply i Hånden".

"Man skal aldrig tale om sig selv, sine Privatanliggender eller sine specielle Interesser. Vil man gøre sig yndet eller elskværdig, så bør man tale med andre om, hvad der interesserer dem".

Vidste du, at i 1800-tallet var rollerne for mænd og kvinder opdelt i borgerskabet. Mændene gik på arbejde og forsørgede familien. Kvinden blev i hjemmet, hvor hun bestemte over tjenestefolk og passede børnene.

Fortsættes næste side

OPGAVE 5

På visit i borgerskabet i 1800-tallet

Fortsat fra forrige side

Spørgsmål og aktiviteter:

1.del- Spørgsmål:

- Hvilke eksempler på nutidige "visitkortskåle" kender I?
- En visit på 15 minutter er ganske kort tid. Nævn tre vigtige ting, som man kunne nå at tale med en ven eller en veninde om, hvis man kun havde 15 minutter til at mødes.
- Hvilke følelser tror I, der kan have været forbundet med ikke at have mange visitkort i sin skål?
- Ifølge Emma Gad skulle man endelig ikke tale om sig selv. Gælder denne "norm" stadig i dag? Og hvis den gør, hvordan kommer det til udtryk?
- Sladder fandtes dengang, og det findes også i dag. Hvilke handlemuligheder har man, hvis man oplever, at der bliver sladret om en person, der ikke er til stede?

2. del- Filmklip:

- I skal udarbejde et lille rollespil, hvor I forestiller jer, hvordan en visit ville have foregået. Skriv små replikker ned. Se på Emma Gads råd til inspiration.
- Filmklippet skal vare cirka 2 minutter. I må selv bestemme hvor mange fra gruppen, der skal være med i videoen, og hvem der skal være kameramand.
- Hvis I ikke kan lave filmen på grund af andre gæster, så gå videre til næste opgave og kom tilbage senere og se om, der ikke er plads.

Foto: Nationalmuseet
© Nationalmuseet

OPGAVE 6

Nationalmuseet på egen hånd

NATIONALMUSEET PÅ EGEN HÅND

I skal nu gå på opdagelse i udstillingen "Danmarkshistorier". Tag jer god tid til at komme fra start til slut i udstillingen, så I får fornemmelsen af udvikling over tid.

Spørgsmål og aktiviteter:

- I skal finde en eller flere genstande, som I synes er sjove eller interessante. I udstillingen findes der mange forskellige ting, som viser udviklingen af det danske samfund over tid både i forhold til levevilkår, kultur og i relationer mellem mennesker. Genstanden må gerne spore tankerne ind på noget med kommunikation og relationer mellem mennesker, men hvis I finder noget andet, der gør, at I kan sætte jer tilbage i tiden og sammenligne med i dag, så må I gerne vælge en anden genstand.
- I skal nu beskrive genstanden, og sætte ord på, hvad I tænker. I kan skrive det ned, tegne det, eller optage det I tænker på mobilen. Endelig kan I også lave små interviews med hinanden. Valget er jeres.